

**עין משפט** נר מצוה

בו א טוֹשֶׁעַ יֵיד סוּמֵן קָל סָפֵיק מוּ מוּ:

בו ב מיי פוֹחַ מהלָטת אִכּוּט הטומאה ה' ד ופ"ג מהלָטת משכּוּ ומושכּוּ הלָט: ז:

בח ג מיי פ"ג מהלָטת משכּוּ ומושכּוּ ה'ז: ז: כב ד ה ו מיי שס פ"ד הלָט: י:

**תוס' הרא"ש**

**בגומא** נמי בדיק. והא דלמר צפ"ק דפסחים (דף ז.) דגומא אינה נצדקת גבי מיצה שנשמשו זה מעות מעשר (ט) שני התם צחרין המכוסה צקשי המיצה דהיא גומא אינה נצדקת: **ובן** הכתם עד שעת כבוס חזקתו בדוק בו'. ל"ג איבעל להו דקאי לאיבעיא להו דלעיל גבי שרן: **ט' בודקות** חלוקיהו בשעת כבושיהו. לאחר הכבוס בודקות ואם שיהי צו צודאי כתם קודם כבוס וכגון שהטבילתו והא דלמר לקמן צפרק האשה (דף סא.) כגד שאזד צו כתם מעצירים עליו ז' סממנים לצטלו ה"ה דלזיל ליה לכתם ע"י כבוס סתם והא דמסיק דלזין חזקתו מתכבס היינו כשהכתם צטיטרא או צוית אי נמי ע"י כבוס סתם לא אזיל ובודקות חלוקיהו היינו לפני כבוס ואי מנאה הכתם מעצירה עליו ז' סממנים או תעשה כבוס גמור ועוד דהא חזין דע"י כבוס טוב הולך הכתם בלא סממנים: **שמע** מינה חזקתו בדוק. והא דלמר צפ"ק דפסחים (דף ז.) ובאלו מציאות (צ"מ דף כו.) מעות שנמלאו ירושלים צבאר ימות השנה חולין שפגלו שם: **אימבויט** אימטרטוט. אזיל גפלו מים עליהם כל כך עד שחזר להיות מלא היה נגמרט ונפוך: **הבאין** מרקם. חימה דהכא משמע שלא היו דרוין בו אלא עובדי כוכבים וברושי גיטין אמרינן אף המביא מרקם ומן התגר אלמא ישאליה היו דרוין בו. רמ"ה היה גורם הכא ירקם ושטא ירקם המלך בנאה וקרא על שמו. ומיהו לא קשה מיה דבלאו הכי צריך לגמר התם דטובי ירקם היו. ובפי' אלו הן הגזלין נמי אמרינן תרי קדש הוו. ועוד אפי' אם ישאליהם ועובדי כוכבים דרוין בירקם הני כתמים דמתטבחי ברוין לאו דישראל הם כתמי צעירי כתמיהו ור' יהודה קאמר אף העובדי כוכבים ישראליים הם אלא שטעו להשתמר אי"צ הכא מיירי בכתמים שדויעין ברוי דשל עובדי כוכבים: מבין העובדי כוכבים טהורין. אפי"ג דדם עוברת כוכבים טמא כרוקה כדאמרינן לעיל בפרק אהרן כותיים לא גזרו חכמים בכתמיהם כיוון דרפין לאו דאורייתא הוא: **אמוראי** יניחו ואליבא דר' יוחנן. ותימה מ"מ ר' יוחנן לא תני הוא ותקשי ליה מיהן מתנייהן וכתי' קסבר ר' יוחנן מ"ד עובד כוכבים ועבד הוא על בת ישראל הוליד ממור וכסתם מתניתין בפרק אהרן ובפרק אלמנה מ"מ מתניתין סברה דלא כאל עובדי כוכבים על בנות ישראל כלל דאי טאו כיון הולד כשר או ממזר כתמן טמא ולא אשכחן חנא דפליג על מתניתין בהא ור"ל דר' יוחנן וסביא ס"ל כדתינ רמי בי יחזקאל בפ"ק דיבמות אין מקבלין גרים מן הקרתויים והויא פליגא אמתניתין דמטהרת כתמי כל עובדי כוכבים: קוברין שם נפליהן. ותימה ונשיהי גרות היאך משמשין שם וגם האנשים בימי טומאתן ואי אין נזהרין בטומאת מל שם נפלים א"כ בפי' בנות כותיים דאמרינן בבתי שטביל ועלה ודרס על בגדי חבר שטחור גמור אי ידיעין שלא בעל כבורח. וגם דהא דתני התם מתכתיים מטמאין משכב תחתון כעליין מוקמינן לה בנשוי אבל בפניו לא ואמאי והלא טמאין טומאת מל ור"ל לפי שעה קוברין שם נפליהן ואז נזהרין מטומאה ולאחר זמן מסיירין אותו לקבורו בבית הקברות ולדירין לעולם הן בספק טומאה: לא נחשדו על כתמיהן. אף על גב דכתמים דרבנן מיסתבר להו דמגופה אता:

**נחשדו** ממי מקרינ אותן:

א' נמי ראשתכה בגומא אי אמרת חזקתו בדוק מאן דבדק בגומא נמי בדיק אי אמרת חזקתו מתכבד גומא לא מתכבדא: וכן הכתם וכו': איבעיא להו עד שעת כבוס חזקתו בדוק או דלמא חזקתו מתכבס למאי נפקא מינה דאמר כיבס ולא בדק אי אמרת חזקתו בדוק הא לא בדק אי אמרת חזקתו מתכבס הא מתכבס אי נמי ראשתכחה בסטרא אי אמרת חזקתו בדוק מאן דבדק בסטרא נמי בדיק אי אמרת חזקתו מתכבס בסטרא לא מתכבס מאי תא שמע דתניא א"ר מאיר מפני מה אמרו השרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע עד שיאמר בדקתי את המבוי הזה ולא היה בו שרץ או עד שעת כיבוד מפני שחזקת בני ישראל בודקין מבואותיהן בשעת כבודיהם ואם לא בדקו הפסידוהו למפרע ומפני מה אמרו כתם שנמצא בחלוק מטמא למפרע עד שיאמר בדקתי את החלוק ולא היה בו כתם או עד שעת הכבוס מפני שחזקת בנות ישראל בודקות חלוקיהן בשעת כבושיהן ואם לא בדקו הפסידו למפרע ר' אחא אמר תחזור ותכבסנו אם נדחה מראיתו בידוע שלאחר כבוסם **ב** ואם לאו **ב** בידוע שלפני הכבוס רבי אומר א"ינו דומה כתם שלאחר הכבוס לכתם שלפני הכבוס שזה מקדיר וזה מגלד **ב**ש"מ חזקתו בדוק **ש"מ**: ומטמא בין לח וכו': א"ר אלעזר ילא שנו אלא שרץ אבל כתם לח נמי מטמא למפרע אימר יבש היה ומיא גפיל עליה שרץ נמי אימר יבש היה ומיא גפיל עליה אם איתא דהכי הוא אמרסומי אימרטמ: **במתני'** כל הכתמין הבאין מרקם טהורין רבי יהודה מטמא מפני שהם גרים וטועין י הבאין מבין העובדי כוכבים טהורין מבין ישראל ומבין הכותים רבי מאיר מטמא

וחכמים מטהרים מפני שלא נחשדו על כתמיהן: **גב'** קפסיק ותני אפילו מתרמוד א"ר יוחנן זאת אומרת מקבלין גרים מתרמוד אינו והא רבי יוחנן וסביא דאמרי תרוייהו אין מקבלין גרים מתרמוד וכי תימא זאת ולא סבירא ליה **ו**האמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה **ו**אמוראי יניחו ואליבא דרבי יוחנן: מבין ישראל וכו': ורבנן אי דישראל מטהרי דמאן מטמו חסורי מחסרא והכי קתני מבין ישראל טמא מבין הכותים רבי מאיר מטמא דכותים גרי אמת הן וחכמים מטהרין **ו**דכותים גרי אריות הן אי הכי שלא נחשדו על כתמיהן גרי אריות מבעי ליה אלא הכי קאמר מבין ישראל ומבין הכותים טמאין דכותים גרי אמת הן **ו**הנמצאין בערי ישראל טהורין שלא נחשדו על כתמיהם ואצנועי מצנעי להו הנמצאין בערי כותים רבי מאיר מטמא דנחשדו על כתמיהם וחכמים מטהרין שלא נחשדו על כתמיהן: **במתני'** וכל הכתמים הנמצאים בכל מקום טהורין חוץ מן הנמצאים בחדרים ובסביבות בית הטמאות בית הטמאות של כותים מטמאין באהל מפני שהם קוברין שם את הנפלים ר' יהודה אומר לא היו קוברין אלא משליכין וחיה גוררתו נאמנים לומר קברנו שם את הנפלים או לא קברנו נאמנים לומר על הבהמה אם בכרה אם לא בכרה נאמנים על ציון קברות ואין נאמנין לא על הסככות ולא על הפרעות ולא על בית הפרס זה הכלל דבר שחשודים בו אין נאמנין עליו: **גב'**

**מבין העובדי כוכבים** טהורים. אפי"ג דצפרק צנות כותים (לעיל ג.) אמר דם עובדת כוכבים מטמא כרוקה וכמימי רגליה צכתמים דרבנן לא גזרו עליהם: **אמוראי** יניחו ואליבא דר' יוחנן דלמר אין מקבלין גרים מן התרמוד אפי"ג דסתם מתניתין דעשרה יחסין (קדושין דף עה:) ודפרק אלמנה (יבמות סה:) וכמה תנאי סברי דעובד כוכבים ועבד הצא על צת ישראל הולד ממזר מ"מ תקשה ליה ממתינתין דסברה דלא כאל עובדי כוכבים על צת ישראל דאי טאו כשר או ממזר כיון הולד כשר ולא אשכחן חנא דפליג על מתניתין בהא ור"ל דר' יוחנן וסביא ס"ל כדתינ רמי בי יחזקאל בפ"ק דיבמות אין מקבלין גרים מן הקרתויים והויא פליגא אמתניתין דמטהרת כתמי כל עובדי כוכבים: קוברין שם נפליהן. ותימה ונשיהי גרות היאך משמשין שם וגם האנשים בימי טומאתן ואי אין נזהרין בטומאת מל שם נפלים א"כ בפי' בנות כותיים דאמרינן בבתי שטביל ועלה ודרס על בגדי חבר שטחור גמור אי ידיעין שלא בעל כבורח. וגם דהא דתני התם מתכתיים מטמאין משכב תחתון כעליין מוקמינן לה בנשוי אבל בפניו לא ואמאי והלא טמאין טומאת מל ור"ל לפי שעה קוברין שם נפליהן ואז נזהרין מטומאה ולאחר זמן מסיירין אותו לקבורו בבית הקברות ולדירין לעולם הן בספק טומאה: לא נחשדו על כתמיהן. אף על גב דכתמים דרבנן מיסתבר להו דמגופה אता:

**עובדי כוכבים** משמע דכולהו **טהורים**: **ק' קוברין** שם הנפלים. ואם תאמר והאיך משתמשים שם בימי טומאתן והלא נזהרים הם מטומאת מת ונפלים דכתניא נאמנים לומר לא קברנו שם הנפלים ומוקי לה בגמרא צכותי כהן עומד שם אוצפרק צנות כותים (לעיל דף ג.) אמר דנשוי מטמא משום דועל נדה אצל פניו לא וי"ל דלפי שעה קוברין שם נפלין ולאחר זמן מסלקין אותם לקוברן בצית הקברות ואין אנו ידיעין מתי מקרינ אותן: **לא** נחשדו על כתמיהם. ואפי"ג דכתמים דרבנן הן טומאה אית להו דסברה דמגופה אתא:

## דם הנדה פרק שביעי נדה

**אי נמי**. צתמא דלא אמר לא צדקמי ואשתכח שרץ צגומא: **בטטרא**. צלדי הנגד שיש שם קמטים ותפירות שקורין **וירונ"ש**: **מפני מה אמרו כו'**. כלומר מפני מה תלו צביצוד וטיהרו טהרות דקודם כיצוד: **למפרע**. אפילו דקודם כיצוד טמאות: **ומפני מה אמרו**. ומפני מה תלו טהרה צצבוס: **סחזור ופכנסנו**. אם לא צדקמו צשעת צבוס ולאחר זמן נמלא צו כתם ואין ידוע אם קודם צבוס היה צו לטמא טהרות של קודם לכן: **אם נדחו מראיו**. מחמת צבוס זה: **ידיוע שלאחר צבוס**. ראשון נפל צו וטהרות של קודם צבוס ראשון טהרות דאי קודם צבוס קמא הוה ציה ככר נדחו מראיו מחמת צבוס ראשון: **מקדיר**. נכנס צבגד טרטריי"ש. כתם שלפני צבוס מגלדי וגלדו עבה: **לא שנו**. אדר' צמעון קאי: **למפרע**. עד שעת הכבוס: **במתני'** **צבין מרקס טהורים**. שהן עובדי כוכבים ודמן טהור: **שהן גרים**. ודמן טמא: **וטועין**. שאין מלניעין את כתמיהם: **וחכמים מטהרין**. צגמרא פריך ואי דישראל טהור דמאן טמא: **שלא נחשדו**. ומכנסין אותם: **גב'** **קא פסיק וסני**. הצאין מבין העובדי כוכבים טהורין ואפילו מתרמוד אלמא צני תרמוד עובדי כוכבים גמורים הן: **ואם אומרם מקבלין גרים מן הסרמוד**. וכשרין לצא צקהל ולא אמרינן ממורים הן שנמערבו צצנות עשרת השצטים ועובד כוכבים ועבד הצא על צת ישראל הולד ממזר: **גרי אריות הן**. מפרש צספר מלכים (צ ב פ) וישלח ה' צבס את האריות וגו': **גרי אמת הן**. ודמן טמא: **צערי ישראל**. צמקוס גלוי: **נחשדו על כתמיהן**. דלא מלנעי להו: **במתני'** **כלל מקוס**. צמקוס ישראל: **צחדרים**. מסתמא מדאצנעי דס נדה הוא: **ציס הטמאות**. חדר שהגשים משתמשות צו צימי נדות: **סככות ופרעות**. צגמ"י מפרש להו וספק יניסו וימדרבנן וכומיים לית להו: **גב'**

**מאי** **מטהרים** מפני שלא נחשדו על כתמיהן: **גב'** **קפסיק ותני אפילו מתרמוד א"ר יוחנן** זאת אומרת מקבלין גרים מתרמוד אינו והא רבי יוחנן וסביא דאמרי תרוייהו אין מקבלין גרים מתרמוד וכי תימא זאת ולא סבירא ליה **ו**האמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה **ו**אמוראי יניחו ואליבא דרבי יוחנן: מבין ישראל וכו': ורבנן אי דישראל מטהרי דמאן מטמו חסורי מחסרא והכי קתני מבין ישראל טמא מבין הכותים רבי מאיר מטמא דכותים גרי אמת הן וחכמים מטהרין **ו**דכותים גרי אריות הן אי הכי שלא נחשדו על כתמיהן גרי אריות מבעי ליה אלא הכי קאמר מבין ישראל ומבין הכותים טמאין דכותים גרי אמת הן **ו**הנמצאין בערי ישראל טהורין שלא נחשדו על כתמיהם ואצנועי מצנעי להו הנמצאין בערי כותים רבי מאיר מטמא דנחשדו על כתמיהם וחכמים מטהרין שלא נחשדו על כתמיהן: **במתני'** וכל הכתמים הנמצאים בכל מקום טהורין חוץ מן הנמצאים בחדרים ובסביבות בית הטמאות בית הטמאות של כותים מטמאין באהל מפני שהם קוברין שם את הנפלים ר' יהודה אומר לא היו קוברין אלא משליכין וחיה גוררתו נאמנים לומר קברנו שם את הנפלים או לא קברנו נאמנים לומר על הבהמה אם בכרה אם לא בכרה נאמנים על ציון קברות ואין נאמנין לא על הסככות ולא על הפרעות ולא על בית הפרס זה הכלל דבר שחשודים בו אין נאמנין עליו: **גב'**

**מאי** **מטהרים** מפני שלא נחשדו על כתמיהן: **גב'** **קפסיק ותני אפילו מתרמוד א"ר יוחנן** זאת אומרת מקבלין גרים מתרמוד אינו והא רבי יוחנן וסביא דאמרי תרוייהו אין מקבלין גרים מתרמוד וכי תימא זאת ולא סבירא ליה **ו**האמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה **ו**אמוראי יניחו ואליבא דרבי יוחנן: **מבין העובדי כוכבים** טהורים. אפי"ג דצפרק צנות כותים (לעיל דף ג.) אמר דם עובדת כוכבים מטמא כרוקה וכמימי רגליה צכתמים דרבנן לא גזרו עליהם: **אמוראי** יניחו ואליבא דר' יוחנן דלמר אין מקבלין גרים מן התרמוד אפי"ג דסתם מתניתין דעשרה יחסין (קדושין דף עה:) ודפרק אלמנה (יבמות סה:) וכמה תנאי סברי דעובד כוכבים ועבד הצא על צת ישראל הולד ממזר מ"מ תקשה ליה ממתינתין דסברה דלא כאל עובדי כוכבים על צת ישראל דאי טאו כשר או ממזר כיון הולד כשר ולא אשכחן חנא דפליג על מתניתין בהא ור"ל דר' יוחנן וסביא ס"ל כדתינ רמי בי יחזקאל בפ"ק דיבמות אין מקבלין גרים מן הקרתויים והויא פליגא אמתניתין דמטהרת כתמי כל עובדי כוכבים: קוברין שם נפליהן. ותימה ונשיהי גרות היאך משמשין שם וגם האנשים בימי טומאתן ואי אין נזהרין בטומאת מל שם נפלים א"כ בפי' בנות כותיים דאמרינן בבתי שטביל ועלה ודרס על בגדי חבר שטחור גמור אי ידיעין שלא בעל כבורח. וגם דהא דתני התם מתכתיים מטמאין משכב תחתון כעליין מוקמינן לה בנשוי אבל בפניו לא ואמאי והלא טמאין טומאת מל ור"ל לפי שעה קוברין שם נפליהן ואז נזהרין מטומאה ולאחר זמן מסיירין אותו לקבורו בבית הקברות ולדירין לעולם הן בספק טומאה: לא נחשדו על כתמיהן. אף על גב דכתמים דרבנן מיסתבר להו דמגופה אता:

**בערי ישראל**. צמקוס פקדי (צ"מ שס.) שלא נחשדו על כתמיהם. להפסיקן. אלא מצנעין אותם שלא יטמאו צכן טהרות (שס.) וחכמים מטהרין שלא נחשדו על כתמיהן. להפסיקן אלא מצנעין אותם עד שיכנסום (שס.)

מסורת הש"ם

(א) ופי' תוס' לקמן סד: ד"ה על גבי כולס, **צ** יבמות טז. צ"ק לה, **א** יבמות שס, (ד) צבת מו. ופי"ן, (ס) יבמות טז: גיטין כג. מנחות כג: חולין מג, (ו) יבמות כד: קדושין עה: טהרדרין סה: (צ"ק לה: חולין ג:), (ז) יבמות מה, (ח) לקמן מג, (ט) עיין מהר"מ ורש"י, (י) ז"ל דקת כ"א במיי"ט, (כ) ופי' היטב מוספות יבמות טז: ד"ה אלמולא,

**הגהות הב"ח**

(א) גב' ואם לאו צידוע. צ"ב על צדק סד ע"ב. במוספות ד"ה על גבי כולס: (ב) תוס' ד"ה צגומא וכי שאני התם: (ג) ד"ה הצאים וכי וטועים להשתמר אי נמי:

**הגהות מהר"ב רנשבורג**

(א) תוס' ד"ה קוברין וכי ויפי' צנות סתים אמר. צ"ב עיין ספר עמדין פולס:

**לעני רש"י**

וירוד"ש ו"ירוד"ש. כנפי בבר. טרשטריי"ש מחלחל. [טרשטריי"ש].

**מוסף רש"י**

כל הכתמין הבאין מרקם. שנמלא צגגדים הצאים מרקם. טהורים. לפי שאף גזרו על צממי עובדי כוכבים (יבמות טז.) עיר שריצה צכרים היל, דס צכרים טהור מדאורייתא, דכתיב וירקא יצ דבר לא צני ישראל אשה כי מויעי וילדה, צת ישראל מטמאה צלדיה וצנדה ולא צכרים, ואפי"ג דרבנן גזרו עליהם סיחו, דס צממין לא גזרו, דהא צממין דישראל גופייהו מדרבנן ניסו, דמדאורייתא דס יסיה וצזה צצכרה צכיי, שצחלוו מנופה ולא שצמחלוו צגגדה, ואפילו דלחה מנופה אמרינן צמס' נדה (ג.) שאף גזרו על דס צכרית טומאה אלא צצדור לה, דתני דס הנכרית צ"ש צכרין, דס צממין וצ"ה אומרים כרוקה וכמימי רגליה, מטמאין לה ואין מטמאין יבש (צ"ב דה), שהם גרים. ודמן טמאם, וטועין. שהמיור דתם וגזרו על כתמיהם, שאף על פי שצחלוו שגפיהו, ישראלים הם (יבמות טז.) א: רובן גרים ודמן טמאם ויכשראל הם אלא שהם טועין וטהרין צחקות הנכרים והכי הן כשראל מומר (צ"ב שס.) מבין העובדי כוכבים. שאין ישראל דרים שם (יבמות טז.) אפילו מתרמוד. אלמא לאו צספק ישראל קיימי (שס שס.) מקבלין גרים מתרמוד. ולא אמרינן ישראלים ממורים הם (שס.) הא קודר המעשה וכשראל דבני כתם וישרו צעיניו שאין סתם ולא חזיר שם אומרי עליהן, כדי שלא יחו שטייה מפי יחיד וגרלין כאלו שגטו מפי המוירים ועשו כמותן (גיטין ב.) אמוראי יניחו ואליבא דר' יוחנן. מר סבר דלא צייל ר' יוחנן למימר הלכה כסתם משנה, אלא היכא דספירא ליה אמר דכילי הלכה כמעשה ז, ואמורא אחרתא אמר שמטיה דר' יוחנן כסתם משנה אמתין (זו). דכותים גרי צמחילתן גרים גמורים היו ועשויו הרששו